

Azərbaycan 2021-ci il ərzində düzgün strategiyanın reallaşdırılması, iqtisadi müstəvidə müəyyənləşdirilən əsas prioritetlərin icrası sayəsində mühüm uğurlar əldə edib. Bu dövrdə işğaldan azad edilən ərazilərimizin ümumi iqtisadiyyata reintegrasiyası istiqamətində genişmiqyaslı layihələrin həyata keçirilməsinə başlanılıb. Keçən il ölkədə sosial vəziyyətin daha da yaxşılaşdırılması, iqtisadi bazanın gücləndirilməsi məqsədilə Prezident İlham Əliyevin 2021-ci il 2 fevral tarixli Sərəncamı ilə "Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər" təsdiq edilib. Xatırladaq ki, dövlətimizin başçısı tərəfindən imzalanan bir çox digər fərman və sərəncamlar kimi, bu mühüm sənəd də iqtisadi inkişafda keyfiyyətə yeni bir mərhələnin başlanmasını şərtləndirib, qeyri-neft-qaz sektorunun dinamik inkişafına əsas yaradıb.

Azərbaycan inkişafın müasir milli modelini formalaşdırıb

Hesabat dövründə vergi güzəştləri, investisiya təşviqi sənədi, ölkənin müxtəlif bölgələrində sənaye parklarının yaradılması, biznes mühiti, lisenziyalaşdırılmanın sadələşdirilməsi və digər addımlar iqtisadi tərəqqinin yeni mərhələyə keçidini reallaşdırıb. Bütün bu sadalanan tədbirlərin həyata keçirilməsi nəticəsində 2021-ci il Azərbaycan iqtisadiyyatında mühüm nailiyyətlərlə yadda qalıb. Məsələn, qeyri-neft sənayesində 20 faizdən çox artım qeydə alınıb. Qeyri-neft ixracı 44 faiz artaraq, 2,6 milyard ABŞ dollarını keçib. Yeri gəlmişkən, Azərbaycanın yeni müstəqillik tarixində qeyri-neft ixracı heç vaxt 1,9 milyard ABŞ dollarından yuxarı olmayıb. Hesabat dövründə xarici ticarətdə müsbət saldo

müşahidə edilib. Azərbaycanın strateji valyuta ehtiyatlarının həcmi artaraq 53 milyard ABŞ dollarını keçib. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, ötən ilin yanvar-noyabr aylarında ölkədə 80 milyard 688,2 milyon manatlıq və ya 2020-ci ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 5,3 faiz çox ümumi daxili məhsul (ÜDM) istehsal olunub. İqtisadiyyatın neft-qaz sektorunda əlavə dəyər 2,7 faiz, qeyri-neft-qaz sektorunda isə 6,4 faiz artıb. Əhalinin hər nəfərinə düşən ÜDM 8 min 55,3 manata bərabər olub.

Bütün bunlarla bərabər, yeni iş yerlərinin yaradılması, məşğulluğa xüsusi önəm verilməsi sayəsində 2021-ci il noyabrın 1-i vəziyyətinə ölkə iqtisadiyyatında muzdlı çalışan işçilərin sayı

2020-ci ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 16,8 min nəfər və ya 1 faiz artaraq 1 milyon 702,1 min nəfər olub, onlardan 903,6 min nəfəri iqtisadiyyatın dövlət sektorunda, 798,5 min nəfəri isə qeyri-dövlət sektorunda fəaliyyət göstərib. Hesabat dövründə (yanvar-noyabr aylarında) Azərbaycanda əsas kapitalla 11 milyard 708,1 milyon manat məbləğində vəsait yönəldilib.

Azərbaycanda sənaye müəssisələri və bu sahədə fəaliyyət göstərən fərdi sahibkarlar tərəfindən 2021-ci ilin 11 ayı ərzində 47,9 milyard manatlıq və ya 2020-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 5,5 faiz çox sənaye məhsulu istehsal edilib. Sənayenin qeyri-neft sektorunda məhsul istehsalı 20,7 faiz artıb. Respublikada sahibkarlar tərəfindən sənaye

zonalarına 6,2 milyard manatdan çox investisiya yatırılıb, 9 500-dək iş yeri yaradılıb. Bu il isə mövcud layihələr üzrə sənaye zonalarına əlavə 0,4 milyard manat investisiyanın yatırılması və 2 minə yaxın iş yerinin yaradılması nəzərdə tutulub.

Bütün bu müsbət göstəricilərə Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə 2021-ci ildə ölkəmizdə iqtisadiyyatın

şaxələndirilməsi, qeyri-neft sektorunun inkişafı, nəhəng infrastruktur və nəqliyyat layihələrinin icrası istiqamətlərində çoxsaylı tədbirlərin həyata keçirilməsi sayəsində, özü də dünyada hələ də sonu görünməyən pandemiya və iqtisadi-maliyyə çətinlikləri fonunda nail olunub.

(ardı 3-cü səhifədə)

Azərbaycan inkişafın müasir milli modelini formalaşdırıb

(əvvəli 1-ci səhifədə)

2021-ci ildə sənaye zonaları ölkənin qeyri-neft sektorunun, innovativ və yüksək texnologiyalara əsaslanan rəqəbətqabiliyyətli sənayenin inkişafında, habelə əhalinin məşğulluq səviyyəsinin təmin edilməsində mühüm rol oynayıb. İqtisadiyyat Nazirliyinin məlumatına görə, hesabat dövründə sənaye zonalarında 90-dan çox sahibkarlıq subyektinə rezidentlik statusu verilib və bunlardan 55-i artıq fəaliyyətə başlayıb. Sənaye zonalarında istehsal olunan məhsullar dünyanın 30-dan çox ölkəsinə ixrac edilib.

Qeyd edək ki, sənaye zonalarında sahibkarlar üçün əlverişli investisiya mühiti yaradılıb. Belə ki, sənaye parklarında rezidentlər qeydiyyatı alındıqları tarixdən 10 il müddətinə əmlak, gəlir və torpaq vergilərindən, istehsal məqsədilə idxal etdikləri texnikanın, texnoloji avadanlığın və qurğuların idxalı zamanı ƏDV-dən və 7 il müddətinə gömrük rüsumlarından azad olunub.

Hazırda ölkədə mövcud olan 7 sənaye parkı və 5 sənaye məhəlləsində indiyədək 5 milyard manat həcmində məhsul istehsal edilib, bunun 1,4 milyard manatı, təxminən 28 faizi ixrac olunub.

Ölkənin iqtisadiyyatını gücləndirən əsas amillərdən biri də Azərbaycanın regionlarının dinamik inkişafının daim diqqətdə saxlanmasıdır. Prezident İlham Əliyev bu məsələyə hər zaman mühüm önəm verir. Dövlətimizin başçısı vaxtaşırı rayonlara səfər edir, yerlərdə investisiyaların qeyri-neft sektoruna, xüsusən də regionların inkişafına yönəldilməsi, əlverişli sahibkarlıq və biznes mühitinin formalaşdırılması, işsizlik probleminin həlli, bütün bunların nəticəsində isə əhalinin həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması ilə maraqlanır, qarşıya çıxan çətinliklərin aradan qaldırılması məqsədilə icra strukturlarına zəruri tapşırıq və tövsiyələrini çatdırır.

Dövlətimizin başçısının uzaqqörən siyasəti əsasında hazırda ölkəmizin regionlarında infrastrukturun inkişaf etmiş ölkələrdəki səviyyəyə çatdırılması diqqət mərkəzində saxlanılır. Məhz buna görə də yolların inşası və yenidən qurulmasına xüsusi önəm verilir. Bütün bölgələrdə yolların tikintisi ilbəl daha da genişləndirilir. Bu, həm sosial, həm də iqtisadi layihələrdir. Həmin layihələrin icrası nəticəsində on minlərlə yeni iş yeri açılır. Bu, eyni zamanda, aqrar bölmənin əsaslı şəkildə inkişafına təkan verir, kənd təsərrüfatı məhsullarının bazarlara rahat və operativ şəkildə çatdırılmasına əlverişli

şərait yaradır. Yollarının inşasının genişləndirilməsi məqsədilə büdcə vəsaiti ilə yanaşı, Prezident Ehtiyat Fondundan da əlavə vəsait ayrılır.

Qeyd edək ki, bu gün də ölkəmizdə yol-nəqliyyat infrastrukturunun tamamilə yenilənməsi və müasirləşdirilməsi, bu sahədə əsaslı dəyişikliklərin yer aldığı proses uğurla davam edir. Regionların, həmçinin kənd və qəsəbələri birləşdirən avtomobil yollarının, yolayıcıların və körpülərin inşasına və yenidən qurulmasına xüsusi diqqət göstərilir. Bu cür yolların müasir səviyyədə inşası isə əhalinin rahatlığını təmin edən əsas sosial amildir.

Belə bir səmərəli fəaliyyət, eyni zamanda, onu deməyə əsas verir ki, hazırda ölkəmizdə yol-nəqliyyat kompleksinin yenidən qurulması işi uğurla davam etdirilir. Belə ki, əgər əvvəllər ən müasir standartlara uyğun beynəlxalq və respublika əhəmiyyətli magistral yolların salınması diqqət mərkəzində idisə, indi yerli əhəmiyyətli yolların inşasına da xüsusi önəm verilir. Dövlətimizin başçısının tapşırıqlarına müvafiq olaraq ölkəmizin demək olar ki, bütün yaşayış məntəqələrində mövcud avtomobil yolları əsaslı təmir edilir və ya yenidən qurulur. Şəhər və rayon mərkəzlərini qəsəbə və kəndlərlə birləşdirən yollar, eləcə də qəsəbə və kəndlərin daxili yolları yenilənir.

Bütün bunlar statistik göstəricilərdə öz ifadəsini tapıb. Belə ki, 2003-2021-ci illər ərzində Bakı şəhərində 83 yol ötürücüsü və tunel tikilib, 4-ü təmir olunub, 99 yeraltı və yerüstü piyada keçidinin tikilməsi, 11-nin isə təmiri reallaşdırılıb. Kəndlərarası avtomobil yollarının salınması, yenidən qurulması ilə bağlı isə onu qeyd edə bilərik ki, 2003-2021-ci illər ərzində 6,2 milyon nəfər əhali yaşayan, 2210 yaşayış

məntəqəsini birləşdirən kəndlərarası 5,1 min kilometr uzunluğunda avtomobil yolu tikilib, yenidən qurulub və təmir olunub. Ümumiyyətlə, 2003-2021-ci illər ərzində respublika ərazisində 19,2 min kilometr uzunluğunda yeni yol tikilib, yenidən qurulub və təmir edilib, 460 yeni körpü, yol ötürücüsü və avtomobil tuneli inşa olunub, 95-i isə müasirləşdirilib. Həmçinin xatırladaq ki, respublikada 1 yanvar 2021-ci il tarixinə 1 texniki dərəcəli avtomobil yollarının uzunluğu 2003-cü ildə 115 kilometr təşkil edirdisə, bu gün artaraq 935,5 kilometrə çatıb.

Ötən il ölkə ərazisində qazlaşdırma sahəsində də müsbət nəticələr əldə edilib. Xatırladaq ki, qazlaşdırma proqramı "Azərbaycan Respublikası regionlarının 2019-2023-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı" çərçivəsində maliyyə imkanlarına uyğun olaraq mərhələli şəkildə həyata keçirilir. 2021-ci il Azərbaycanın müxtəlif rayon və şəhərlərində ümumilikdə 100-ə yaxın yeni yaşayış massivi qazlaşdırılıb. Cari ilin yanvarın 1-nə respublikada mənzillərin və fərdi evlərin qazlaşdırılması səviyyəsi 96,3 faizə çatıb. Son 10 ildə respublikamızda 1554 kənd və qəsəbə təbii qazla təmin olunub. Bu il 110-a yaxın kənd və yeni yaşayış massivinin qazlaşdırılması nəzərdə tutulub.

Bütün bu görülən işlər Azərbaycanın hazırda 2021-2030-cu illəri əhatə edən keyfiyyətə yeni bir strateji mərhələyə daxil olmasından xəbər verir. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən iqtisadi strategiya və dərin islahatlar ölkəmizin iqtisadi qüdrətinin daha da artacağına, müasir həyat standartlarına əsaslanan yüksək sosial rifah cəmiyyətinin formalaşacağına zəmin yaradır.

Ölkə Prezidenti tərəfindən yuxarıda xatırladığımız "Azərbaycan

2030: Sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər" barədə sərəncamı da sözügedən məqsədə yönəldilib.

Yeri gəlmişkən, "Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər"də vurğulanı ki, milli iqtisadiyyatımız qlobal iqtisadiyyatın tərkib hissəsi olduğundan, xarici mühitdən təsirlənə bilər. Bu səbəbdən uzunmüddətli dövrdə iqtisadiyyatın daxili və xarici təsirlərə dayanıqlığı gücləndirilməli, makroiqtisadi sabitlik daha da möhkəmləndirilməlidir. Ölkədə makroiqtisadi sabitliyin və dayanıqlığın gücləndirilməsi məqsədilə yeni reallıqlara uyğun büdcə qaydasına əsaslanan fiskal çərçivə formalaşdırılmalıdır.

Vətən müharibəsində əldə edilən parlaq qələbə nəticəsində işğaldan azad olunan ərazilərin ölkənin ümumi iqtisadiyyatına reintegrasiyasından, yeni beynəlxalq və regional nəqliyyat-logistika dəhlizlərinin imkanlarından faydalanmaq Azərbaycanın inkişafına böyük təkan verəcəkdir. Bu çərçivədə regionda təhlükəsizliyin, sabitliyin, rifahın və qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın formalaşması, eləcə də iqtisadi və ticarət əlaqələrinin inkişaf etməsi Cənubi Qafqazın lider dövləti olan Azərbaycanın region iqtisadiyyatının ümumi arxitekturasının müəyyən edilməsində rolunu daha da möhkəmləndirəcəkdir.

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə yeni inkişaf strategiyasına uyğun olaraq həyata keçirilən çoxşaxəli islahatlar, kompleks tədbirlər sayəsində əldə olunan yuxarıda vurğulanan uğurlar onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycan iqtisadiyyatı 2022-ci ildə də inkişaf dinamikasını qoruyub saxlayacaq və iqtisadi artımın müsbət meyilləri davam edəcək.

Yuxarıda qeyd etdiklərimiz deməyə əsas verir ki, Azərbaycan əvvəlki illərdə olduğu kimi, 2021-ci ildə də dövlətimizin başçısının rəhbərliyi ilə dinamik inkişaf yolu keçib, bütün sahələrdə ciddi nailiyyətlər əldə edilib, respublikamız öz iqtisadi tərəqqisi ilə inkişafın milli modelini formalaşdırıb. Ölkəmizin hərtərəfli inkişafı, verilən hər bir vətən konkret əməli işdə öz təsdiqini tapması xalq-iqtidar birliyini daha da möhkəmləndirib, vətəndaşların Prezident İlham Əliyevin ətrafında sıx birləşməsinə gerçəkləşdirib. Dövlət başçısının rəhbərliyi ilə reallaşdırılan mükəmməl iqtisadi strategiya nəticəsində islahatların davamlılığı təmin edilib, iqtisadi inkişaf daha da sürətlənib.

Vaqif BAYRAMOV,
"Xalq qəzeti"